

Het proces van de dokters

Samen met Marc Verschooris dook Dr. Yves Louis in de archieven, op zoek naar de duistere geschiedenis van de Orde van Geneesheren. In het derde en laatste deel van hun onderzoeksrapport staan ze stil bij de aanklacht tegen 17 leiders van de Oorlogsorde, die uitmondde in het geruchtmakende proces tegen de dokters.

In deel twee, dat op 29 februari in deze krant verscheen, kon u lezen hoe de Orde der Geneesheren in een stroomversnelling raakte en een blinde terreur ontketende tegen weerbarstige dokters die weigerden zich bij de nieuwe Orde in te schrijven.

De leider van de Orde, Dr. Frans Van Hoof, en zijn plaatsvervanger, de rexisit Dossin, aarzelden niet om lijsten van weigerachtige artsen aan de Duitse overheid te bezorgen. Dat mocht Dr. Pierre-Marc Debersaques ondervinden, hij werd door zijn 'collega's' verklikt en bekocht dat in Buchenwald met zijn leven.

Kwaad opzet

Op 17 juni 1947 begon het proces tegen de protagonisten van de Oorlogsorde voor de vierde Vlaamse Kamer van het Krijgsauditoraat te Brussel. Zeventien artsen – twaalf Vlamingen en vijf Walen – werden aangeklaagd voor:

a) *tusschen den 10 Mei 1940 en den 29 Januari 1943, deelgenomen te hebben aan het vervormen door den vijand van wettelijke instellingen of inrichtingen, de getrouwheid der burgers jegens den Koning en den Staat in oorlogstijd aan het wankelen te hebben gebracht of met een kwaad opzet 's vijands politiek of plannen in de hand te hebben gewerkt, en*

b) *tusschen den 28 Januari 1943 en den 4 September 1944 deelgenomen te hebben aan het vervormen door den vijand van wettelijke instellingen of inrichtingen (...) 's vijands politiek of oogmerken te hebben gediend of wetens een propaganda geleid, door eenigerlei middel gevoerd, uitgelokt of begunstigd te hebben gericht tegen den weerstand tegen den vijand of diens bondgenooten of strekkende tot in het vorig lid opgenoemde feiten.*

In tegenstelling tot hun twaalf Vlaamse collega's die voor hun activiteiten in dienst van de vijand moesten terechtstaan, werden de vijf dokters-rexisiten, afkomstig uit

de provincies Brabant, Henegouwen en Luik, in volle bezettingstijd vaak en herhaaldelijk afgedreigd.

FMB versus AVGV

Waren alle ingeschreven artsen in de Oorlogsorde op de hoogte van wat sommige bestuursleden beoogden? Bij het totstandkomen

Toch mogen we niet vergeten dat de Bruggeling Pierre Glorieux, voorzitter van de grootste federatie (FMB), voorstander was van een unitaire organisatie met corporatistische inslag. Belangrijk is te onderstrepen dat het AVGV, in tegenstelling tot het FMB, zijn plannen wel breed ontvouwde aan de bezetter en

officiële leiders van de Kamers van Geneesheren.

Opschorting

Voor de volledigheid moet vermeld worden dat het proces een tijdlang werd opgeschort, namelijk van 22 juli tot 16 september. In het onderzoek naar de opeising van dokter Pierre-Marc Debersaques voor de *Organisation Todt (O.T.)* waren immers nieuwe elementen opgedoken die in het nadeel van Frans Van Hoof speelden. Volgens deze nieuwe bezwarende elementen was het Van Hoof zelf die de *Werbestelle* op

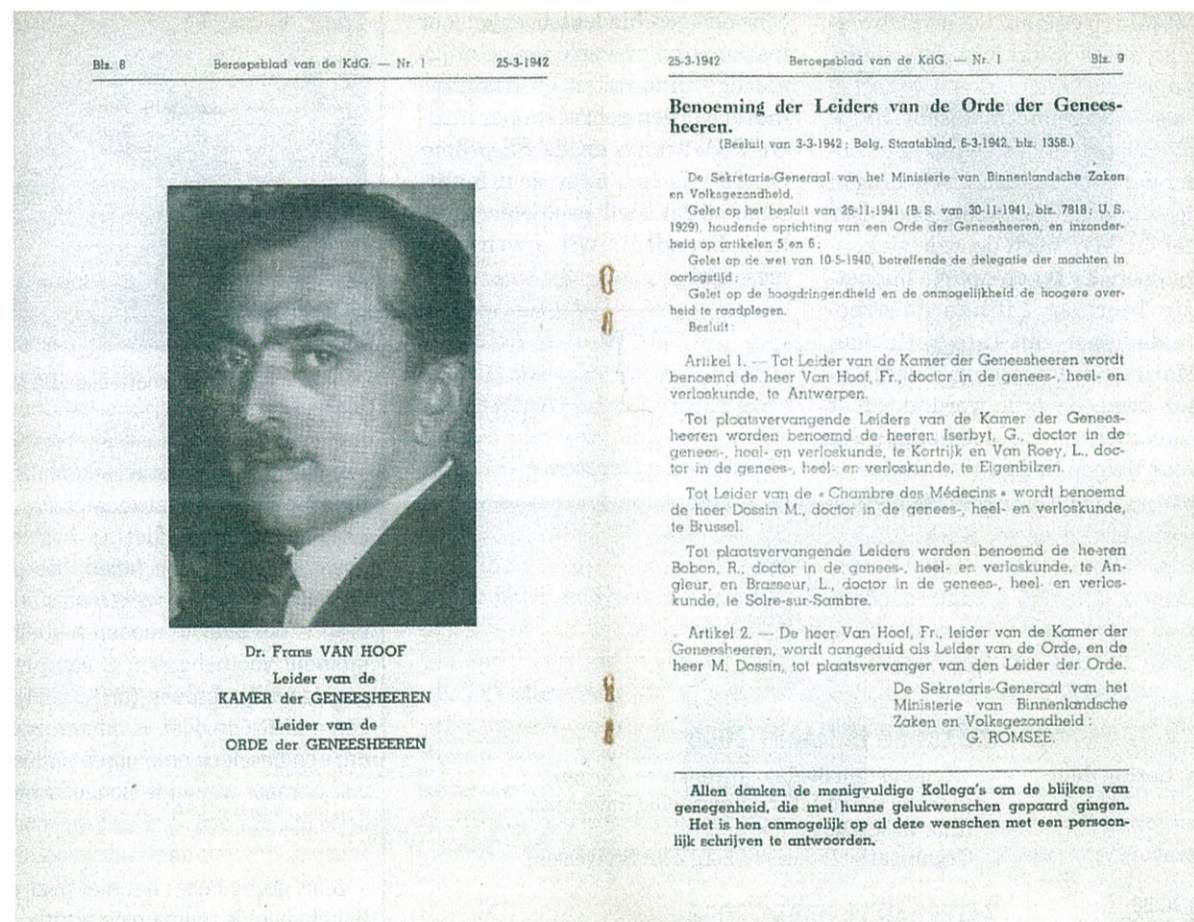
was omdat ze de politiek of de oogmerken van de vijand had gediend. Anderzijds had de aanstelling van een Leider als *Führerprinzip* niets anders op het oog gehad dan het verhinderen van een democratische verkiezing van het bestuurskorps.

Vonnissen

Na precies zes maanden, op 16 december 1947, werden de vonnissen uitgesproken, wat resulteerde in 16 veroordelingen en één vrijspraak. De veroordeelden werden levenslang uit hun burgerrechten ontzet en de straffen varieerden van 18 maanden gevangenis tot 15 jaar buitengewone hechtenis.

De zwaarste straf, 15 jaar buitengewone hechtenis, was voor Van Hoof, die door de krijgsauditeur als hoofdschuldige aangewezen werd. Dossin, chef van de *Chambre des Médecins* kreeg 10 jaar gewone hechtenis en professor Libbrecht, ook wel de 'vader' van de Oorlogsorde genoemd, 5 jaar. De helft van de veroordeelde artsen ging in beroep. Voor allen, behalve voor Van Hoof, was er een strafvermindering en er volgden zelfs twee vrijspraken.

Yves Louis/Marc Verschooris

Dr. Frans Van Hoof werd door de krijgsauditeur als hoofdschuldige aangewezen. Hij kreeg de zwaarste straf, 15 jaar buitengewone hechtenis.

van deze Orde moeten we rekening houden met de scherpe tegenstellingen die vóór de oorlog bestonden tussen het FMB (Fédération Médical Belge, later ook Belgische Geneeskundige Federatie genoemd) en het AVGV (Algemeen Vlaamsch Geneesheren Verbond). We mogen stellen dat het AVGV zich van bij het begin van de bezetting bij de Duitsers introduceerde om 'een nieuwe ordening in de medische wereld' te kunnen brengen. In het kader van zijn *Flamenpolitik* kwam dit voor de bezetter zeker niet ongelegen.

aldus de lakens van de Orde in Vlaanderen geheel naar zich toe kon trekken.

In de aanloop naar het proces tegen de Ordedokters schreef professor Glorieux aan de Krijgsauditeur dat niet alle dokters, aangesloten bij de 'Duitse Orde', medewerking aan de vijand verleend hadden. Onder 'verdachte geneesheren' verstond hij: zij die als vertrouwensarts van de *Deutsche Krankenkasse* gefungeerd hadden, gehecht waren geweest aan de *Werbestelle* en in zekere mate aan het *Arbeitsamt* en alle

de hoogte had gebracht van vier 'weerbarstige' artsen, onder wie Debersaques.

De aangeklaagde dokters werd vooral het lidmaatschap van collaboratiebewegingen ten laste gelegd. Van Hoof werd ervan beschuldigd de opeising van artsen voor Duitsland niet verhinderd te hebben en bepaalde artsen verklikt te hebben. Van alle aanklachten ging de volle aandacht naar twee belangrijke punten. Enerzijds bepaalde artikel 118bis van het Belgisch Strafwetboek dat de Oorlogsorde onwettelijk

Bronnen

- Saerens Lieven, *Vreemdelingen in een wereldstad. Een geschiedenis van Antwerpen en zijn joodse bevolking (1880-1944)*, Lannoo Tielt 2000, 847 p.
- Sémelin Jacques, *Sans armes face aux nazis*, Les Collections de l'Histoire, Trimestriel octobre 2007 numéro 37.
- Van Bever Johan, *Van AVGV tot 'Oorlogsorde' (1922-1944)*, verhandeling ingediend tot het behalen van de graad van licentiaat in de geschiedenis, Universiteit Gent, 1993.
- Wouters Nico, *De Führerstaat. Overheid en collaboratie in België (1940-1944)*, Lannoo, Tielt 2006, 264 p.
- Archief dr. Raphaël Schotte (Gent, bezit auteurs).
- Auditoraat-Generaal. Dienst van de archieven. Incivisme. Dossier van de Orde der Geneesheren. Militair Gerechtshof n° 61/48.
- FOD Sociale Zekerheid. Dienst voor de Oorlogsslachtoffers. Archief- en Documentatiedienst.
- Universiteit Gent, Archief van Ugent.
- Studie- en documentatiecentrum Oorlog en Hedendaagse Maatschappij (Soma).